**Abonamentul**

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

# Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

**Inserţiunî**

Un şir garmond: o dată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul X. | Blaş 10 Februariŭ 1900. | Numĕrul 6.

## În cestia autonomieî.

Sĕptĕmâna trecută s'a deschis la Budapesta congresul catolic pentru regularea autonomieî.

Biserica nóstră n'a luat parte la congres, fiind deja de maî înainte lămurită poziţia, ce archiereiî nostri aveaŭ să o îee faţă de chipul cum s'a credut, să se facă autonomia acésta.

Desbaterile de până acum ale congresuluî fac tot maî statornică impresiunea, că din autonomie nu se va alege nimic. Chiar şi în comisia de 27 sînt dóuĕ partide; Episcopiî catoliciî nu par prea încântaţî nicî chiar eî de proectele de statut şi maî este şi guvernul, care ar vre să scótă autonomia după gustul sĕŭ.

Ceea ce a bătut la ochî în acéstă cestie, e de bună samă tăcerea, ce se observă de toţî faţă de protestul Sinoduluî archidiecesan ţinut an. tr. Pe când adecă proectele celor dóuĕ partide din comisia de 27 aŭ fost publicate de ziarele magiare şi desbătute pe lung şi pe larg, pe atuncî, nu se spune nicî un cuvînt măcar de protestul înaintat de Sinodul nostru, de şi acela a fost de mult înaintat la locurile competente.

Şi chiar de aceea credem, că facem un bun serviţ cetitorilor nostri, publicând acest protest, aşa după cum a fost primit de Sinod şi înaintat ministruluî de culte, cu rugarea, ca să esopereze de la Maestatea Sa ţinerea Congresuluî Provinţeî nóstre mitropolitane, conform memorialuluî trimis din conferinţa episcopéscă ţinută la 1897 — Primateluî, spre a întreveni la congresul autonomic, ca să se respecte drepturile bisericiî nóstre, — şi Nunţiatureî apostolice spre a face să se susţină în întregimea sa Bulla papală. —

Étă testul:

Sinodul archidiecesan al Archidieceseî gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş întrunit în Blaş la 22 Novembre 1899 nu a putut trece cu vederea neliniştea şi agitaţiunea adêncă, ce s'a produs în sînul credincioşilor gr. cat. din causa încercărilor, ce s'aŭ făcut din partea congresuluî catolic regnicolar, de a contopi Provincia Mitropolitană gr. cat. română de Alba Iulia şi Făgăraş în organismul autonomic al bisericiî catolice de ritul latin din Ungaria.

Acéstă agitaţiune şi nemulţămire adêncă, pe cum şi chiemarea, ce o are Sinodul archidiecesan de a veghia neadormit asupra drepturilor bisericiî, aŭ impus aceluia datorinţa sfîntă, de a se ocupa şi cu cestiunea autonomieî întru cât privesce biserica nóstră gr. cat., şi ast fel Sinodul, esaminând actele relative la acéstă causă de supremă importanţă şi în special operatul comisiuniî de 27 esmise de congresul catolic, a aflat în Domnul a enunţa următórele:

I. Operatul comisiuniî de 27 a congresuluî autonomic ungar nu respectéză de loc autonomia şi independinţa Provinţeî Mitropolitane gr. cat. române de Alba Iulia şi Făgăraş, şi în special:

1. Vatĕmă decretul Uniuneî sinoduluî ecumenic de la Florenţia din 1439, în sensul căruia drepturile şi privilegiile bisericiî nóstre ca biserică de ritul grecesc aŭ să se păstreze nevătĕmate conform sfintelor canóne şi disciplineî grecescî: „Salvis videlicet omnibus eorum juribus ac privilegiis." Prin urmare în sensul acestuî decret, bisericile orientale sub primatul Pontificeluî Roman aŭ să se administreze şi guverneze fără amestecul altor bisericî orî persóne de ritul latin, şi fie care provinţă eclesiastică independent de altă provinţă şi în conformitate cu canónele şi aşedĕmintele orientale. Cu tóte acestea în anumite afacerî bisericescî, cum sînt: completarea scaunelor episcopescî, afacerile şcolare, fundaţionale, de beneficienţă şi de organisaţiune şi altele, — operatul comisiuniî de 27 a pus şi Mitropolia nóstră sub jurisdicţiunea congresuluî general catolic şi a directoriuluî sĕŭ, carî ambe corporaţiunî sînt compuse în maioritate preponderantă din persóne de ritul latin, ce nu aparţin Provinţeî nóstre mitropolitane, şi carî tot de una pot maiorisa pe puţiniî membriî de ritul grecesc aparţinĕtorî bisericiî nóstre, carî eventual ar întra în acele corporaţiunî.

2. Vătĕma manifestul Uniuniî din 7 Octobre 1698, în sensul căruia tóte aşedĕmintele şi obiceiurile bisericiî românescî, pentru tóte timpurile aŭ să fie scutite de orî ce amestec al altora, carî nu aparţin bisericiî nóstre gr. cat., pe când după operatul comisiuniî de 27 unele din aşedĕmintele bisericiî nóstre de es. gimnasiile, preparandiile, şcolile poporale, asilele infantile, se espun amestecului atât al persónelor eclesiastice latine, cât şi al mirenilor de ritul latin, de şi acest amestec prin violarea condiţiunilor din manifestul citat invólvă desfacerea Uniuniî.

3. Vatĕmă Bulla Pontificeluî Roman Piŭ al IX-lea de dto VI-le Kalendas Decembris 1853 (26 Novembre 1853) „Ecclesiam Christi", prin care biserica nóstră cu tóte bisericile, parochiile, filialele, cu tóte persónele sale de orî ce sex şi condiţiune, a fost scósă de sub jurisdicţiunea mitropolitană şi de sub orî ce prerogativă jurisdicţională (prin urmare şi primaţială) a Archiepiscopuluî din Strigon. Fără a respecta auctoritatea şi puterea dumnezeéscă a Pontificeluî Roman validitată într'o Bullă. — emanată alt cum cu previa încuviinţare a Maestăţiî Sale Regeluî Apostolic şi suprem patron al bisericiî catolice din Ungaria, — operatul comisiuniî de 27 dă congresuluî general catolic şi directoriuluî sĕŭ, carî ambe corporaţiunî staŭ sub presidiul primateluî, dreptul de a se ingera în împlerea beneficiilor maî marî, în administrarea beneficiilor episcopescî vacante, în înfiinţarea, desvoltarea şi organisarea tuturor institutelor de învĕţămînt, putênd chiar cassa unul saŭ altul dintre gimnasiile esistente, în afacerile fundaţiunilor bisericescî de binefacere şi şcolare, în afacerile de disciplină a persónelor aplicate la şcólă, în afacerî de apelaţiunî, cu un cuvînt dreptul de a se ingera şi dispune într'o mulţime de afacerî, carî după Bulla papală cad numaî în competinţa auctorităţilor diecesane şi celeî mitropolitane a Provinţeî nóstre bisericescî cu eschiderea primateluî şi orî căreî autorităţî constituite a fară de Provinţa nóstră bisericéscă.

4. Vatĕmă decretele concilielor nóstre provinţiale din 1872 şi 1882, în sensul cărora biserica nóstră a fost organisată ca Provinţă mitropolitană autonomă şi independentă de orî ce alte bisericî din patrie, şi când se vatĕmă aceste decrete se desconsideră însaşî auctoritatea Pontificilor Romanî, carî le-aŭ aprobat şi aŭ dispus stricta lor observare.

5. Vatĕmă canonul 8 al Sinoduluî ecumenic de la Efes, unde se zice: „Sanctae ergo et universali synodo visum est, ut unicuique provinciae pura et inviolata serventur jura, quae ab initio et multis retro annis habet secundum consuetudinem, quae jam olim servata, potestatem habente unoquoque metropolitano actorum esemplaria ad suam securitatem accipere. Si quis autem constitutionem aliquam iis, quae nunc definita sunt, repugnantem attulerit, eam quoque esse irritam visum est

toti sanctae et universali Synodo". Operatul Comisiunii de 27 nu ţine adecă samă nicĭ de obiceiul, după care biserica nóstră, ca provinţă bisericéscă, s'a guvernat şi administrat până acum în tóte afacerile sale separat de biserica latină, nicĭ de dreptul eĭ garantat prin acte emanate de la ceĭ maĭ înalţĭ factorĭ bisericescĭ şi civilĭ de a se guverna întru tóte ca provinţă autonomă şi independentă.

6. Vatĕmă canonul 2 al Sinoduluĭ ecumenic constantinopolitan I: „Non vocati autem episcopi, ultra suam dioecesim non accedant, propter ordinationes faciendas aut propter alias dispensationes ecclesiasticas. Servata vero quae scripta est de gubernationibus regula, manifestum est, quod illa quae sunt per unamquamque provinciam *ipsius provinciae Synodus dispenset,* sicut nicaeno constat decretum esse concilio." Operatul comisiunii de 27 în contra acestuĭ canon, peste auctoritatea cea maĭ înaltă în Provinţa nóstră bisericéscă, care este sinodul provinţial, constitue în maĭ multe afacerĭ o auctoritate şi maĭ înaltă şi încă a fară de cadrul aceleĭ Provinţe bisericescĭ.

7. Întru cât directoriul de sub presidiul primateluĭ primesce şi apelaţiunĭ din Provinţa nóstră bisericéscă, operatul comisiunii de 27 vatĕmă dispuseţiunile sinoduluĭ I. ecumenic canon 5; a Sinoduluĭ antiochean canon 12, 13, 14, 15 şi 20; a Sinoduluĭ de la Trulla canon 8; şi a sinoduluĭ II de la Nicea canon 6., în sensul cărora după întocmirea şi organismul bisericiĭ orientale, tóte plânsorile şi neregularităţile, ce se ivesc pe teritoriul uneĭ provinţe bisericescĭ, aŭ să se pertracteze şi decidă din partea episcopuluĭ concernent şi de mitropolitul cu concursul episcopilor în sinod provinţial, ér nicĭ de cum prin amestecul nepoftit al vre unuĭ episcop din altă provinţă ecclesiastică.

8. Întru cât se dă directoriuluĭ de sub presidiul primateluĭ dreptul de a controla, supraveghia şi ţiné în evidinţă fondurile şi fundaţiunnile bisericiĭ nóstre, operatul comisiunii de 27 vatĕmă canonul 25 şi 26 al Sinoduluĭ de la Chalcedon, canonul 35 al Sinoduluĭ Trullan şi canonul 11 al Sinoduluĭ II de la Nicea, în sensul cărora dreptul de a manipula, supraveghia şi administra averile bisericescĭ, orĭ de ce soiŭ ar fi acela, se cuvine autorităţiĭ diecesane şi în cas de lipsă Mitropolituluĭ fără nicĭ un amestec al auctorităţilor din alte provinţe bisericescĭ.

9. Întru cât şi primateluĭ şi directoriuluĭ se atribue dreptul de ingerinţă în completarea scaunelor episcopescĭ din Provinţa nóstră mitropolitană, operatul comisiunii de 27 vatĕmă canonul 4 al Sinoduluĭ de la Nicea, canonul 19 de la Antiochia, canonul 12 de la Laodicea, canonul 3 al Sinoduluĭ II de la Nicea, în carĭ numaĭ mitropolituluĭ şi episcopilor comprovinţialĭ li se atribue dreptul de a conlucra la alegerea şi constituirea episcopilor la scaunele vacante fără nicĭ un amestec al episcopilor din alte provinţe bisericescĭ.

10. Vatĕmă şi ignoréză auctoritatea Sinoduluĭ provinţial întru cât operatul acela s'a făcut fără de conlucrarea şi învoirea Sinoduluĭ Provinţeĭ nóstre bisericescĭ, care după disciplina şi organismul canonic al bisericiĭ nóstre este factorul principal şi sub pontificele roman cel maĭ înalt for de jurisdicţiune în tóte afacerile, asupra cărora se estinde operatul comisiunii de 27. Vătĕmarea şi desconsiderarea acésta este cu atât maĭ gravă, cu cât nu s'a ţinut samă nicĭ de protestul episcopilor nostri comprovinţialĭ, cuprins în memorialul adresat primateluĭ şi repeţit în conferinţele corpuluĭ episcopesc ungar, nicĭ de protestul cleruluĭ şi poporuluĭ nostru ridicat în conferinţa de la Cluş în 29 Iuniŭ 1897.

11. Vatĕmă art. de lege XXXIX din 1868, prin care Mitopolia Alba Iulieĭ fu înarticulată în legile ţĕriĭ aşa, pe cum era aceea constituită atuncĭ după disciplina bisericiĭ orientale şi după Bulla canonisătóre din 1853, carĭ asigură autonomia şi independinţa aceleia pentru tóte timpurile.

12. Vatĕmă art. de lege XLIII din 1868 despre uniunea Transilvanieĭ cu Ungaria, prin care legile anterióre transilvane, carĭ reguléză libertatea religionară şi autonomică, egalitatea şi relaţiunile reciproce ale confesiunilor recepte şi ale jurisdicţiunilor bisericescĭ de pe teritoriul Transilvanieĭ şi părţilor adnexe, se estind şi asupra greco-catolicilor. Între legile aceste anterióre amintim part. I. titl. VIII din Approbatae Constitutiones regni Transsylvaniae, şi art. de lege LV din 1791, pe pe carĭ se baséză şi autonomia dieceseĭ catolice transilvane, şi este dureros, că pe când operatul comisiunii de 27 respecteză autonomia dieceseĭ catolice transilvane cu organism separat de autonomia regnicolară a bisericiĭ catolice din Ungaria, pe atuncĭ pe biserica nóstră, care încă se estinde asupra Transilvanieĭ şi părţilor adnexe, o lipsesce de autonomia aceea separată, de care se bucură tóte confesiunile din Transilvania şi cu care biserica nóstră în sensul art. de lege XLIII din 1868, ar fi trebuit să fie învestiră deja din anul 1868, când s'a organisat şi autonomia bisericiĭ gr. or. şi a început a funcţiona şi statul catolic în organisaţiunea de azĭ. Trebue decĭ, să cerem, ca macar acum să se respecteze şi esecuteze legea citată.

13. Vatĕmă tóte legile şi ordinaţiunile maĭ înalte, în sensul cărora biserica nóstră gr. cat. a fost considerată ca corporaţiune distinctă de biserica latină, şi în special vatĕmă § 6 din art. de lege XLIII ex 1895, unde biserica gr. cat. este înşirată ca corporaţiune distinctă de biserica latină şi de cele alalte bisericĭ din patrie şi prin urmare ca biserică distinctă are să-şi organiseze şi autonomia

14. Vatĕmă prea înalta hotărire a Maestăţiĭ Sale de dto Viena 29 Novembre 1895, în care se zice, că la iniţiarea autonomieĭ catolice să se ţină strict în vedere organisaţiunea bisericiĭ catolice; după ce înse canónele citate şi alte maĭ multe ale sinódelor ecumenice şi topice, după carĭ trebue să fie organisată biserica nóstră ca biserică catolică de rit grecesc, aşédă orĭ ce organisaţiune eclesiastică pe base provinţiale, respective nu admite episcopĭ fără de mitropoliţĭ nicĭ episcopate fără de provinţe mitropolitane, şi după ce de altă parte în operatul comisiunii de 27 nu se contempléză nicĭ un organism provinţial, ci numaĭ parochial, diecesan şi central saŭ regnicolar, este evident, că operatul comisiunii de 27 vatĕmă şi dispuseţiunea citată a Maestăţiĭ Sale.

15. Vatĕmă asigurările pline de mângăiere cuprinse în enciclica Sfinţieĭ Sale Pontificeluĭ Roman Leo al XIII-lea de dto 20 Iuniŭ 1894; care se începe cu cuvintele: „Praeclara gratulationis" şi în care se zice celor de rit oriental: „Neque est cur dubitetis quidquam propterea Nos vel successores nostros de jure Vestro, de patriarchalibus privilegiis, de rituali cujusque ecclesiae consuetudine detracturos. Quippe hoc etiam fuit idemque est perpetuo futurum in consilio disciplinaque apostolicae Sedis positum, propriis cujusque populi originibus moribusque ex aequo et bono non parce tribuere. At vero redintegrata Nobiscum unione, mirum profecto, quanta Ecclesiis vestris dignitas, quantum decus divino munere accedet."

16. Vatĕmă interesele cele marĭ ale catolicismuluĭ, întru cât operatul comisiunii de 27 neţinĕnd samă de drepturile bisericiĭ nóstre a produs în sînul credincioşilor nostri o nemulţămire atât de adâncă şi ferbere atât de mare, în cât însa-şĭ esistinţa bisericiĭ póte fi ameninţată, maĭ vîrtos dacă şi congresul catolic va desconsidera drepturile bisericiĭ nóstre, ér ceĭ alalţĭ factorĭ maĭ înalţĭ nu le vor lua sub puternicul lor scut.

17 Vatĕmă caritatea creştină, pentru că operatul comisiunii de 27. în loc să apere, să scutéscă, şi să valideze drepturile Provinţeĭ nóstre bisericescĭ, pe cum cu drept cuvînt s'ar puté aştepta de la ceĭ ce sînt uniţĭ prin aceea-şĭ credinţă catolică, le nesocotesce şi le încalcă fără nicĭ un scrupul, şi prin acésta dă ansă la neîncredere, înstrăinare şi discordie între fiiĭ aceleia-şĭ bisericĭ universale, carĭ uniţĭ fiind prin aceea-şĭ credinţă, uniţĭ ar trebui să fie şi prin iubire şi stimă reciprocă.

II. De altă parte Sinodul archidiecesan îşĭ ţine de datorinţă a-şĭ exprima pe lângă simţemintele sale de omagială supunere faţă cu Maestatea Sa Preagloriosul nostru Rege Apostolic Francisc Iosif I. şi faţă cu Sfîntul Scaun apostolic, şi pe acele de neperitórie gratitudine, pentru că aceştĭ prea înalţĭ factorĭ s'aŭ îndurat a garanta prin acte publice autonomia şi independinţa Provinţeĭ Mitropolitane gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş şi-şĭ exprimă speranţa, că nicĭ guvernul Maestăţiĭ Sale nu va permite încălcarea drepturilor garantate prin acele acte.

**Iubileul Metropolitului.** Pentru aniversarea a 25-a de la consacrarea întru Episcop a Î. P. S. Sale Mitropolitului Victor, Veneratul Capitul Mitropolitan a adresat Clerului archid. următórea cerculară:

Nr. 14—1900.

Onorate în Christos Frate!

În 2/14 Februariŭ a. c., în sĕrbătórea Întîmpinării Domnuluĭ nostru Isus Christos, se împlinesce un pătrar de secol, de când Iubitul nostru Mitropolit Victor a fost consacrat în biserica catedrală din Blaş întru Episcop al Diecesei de Lugoş.

Drept îndreptând cuvîntul adevĕruluĭ şi cu toiagul puteriĭ guvernând Biserica luĭ Christos „cu tótă răbdarea şi învĕţătura" (II Tim. 4, 2) Iubitul nostru Archiereŭ în dóuĕ zecĭ şi cincĭ anĭ neîncetat „a luat a minte de sine şi de tótă turma, întru carea Spiritul sfînt L'a pus Episcop, ca să pască Biserica luĭ Dumnezeŭ, carea o a căştigat cu sângele sĕŭ" (Fapt. 20. 28).

Cuvine-se decĭ, ca turma încredinţată pastoririĭ Luĭ în ziua acésta aniversară să se bucure în Domnul împreună cu Păstoriul sĕŭ. Cuveni-s'ar, ca ea să manifesteze bucuria acésta a sa şi în a fară în tot chipul plăcut luĭ Dumnezeŭ. Dară dorinţa Archipăstoriuluĭ nostru Iubilar e, că fiiĭ Luĭ sufletescĭ în ziua acésta să se bucure numaĭ întru inimile sale. Şi dorinţa acésta are, să ne fie sfîntă. Credem decĭ, că corĕspundem pe deplin intenţiuniĭ Iubituluĭ nostru Archiereŭ, dacă întru acéstă sĕrbătóre credincioşiĭ în tóte parochiile Archidieceseĭ nóstre vom lua parte cu evlavie îndoită la sfînta liturgie rugându-ne Părinteluĭ ceresc, să dăruéscă pe Înalt Preasfinţitul Archiepiscopul şi Mitropolitul nostru Victor sfintelor sale bisericĭ în pace, întreg, onorat, sănĕtos, întru zile îndelungate, drept îndreptând cuvîntul adevĕruluĭ, — ér la capĕtul sfinteĭ liturgiĭ vom cânta Doxologia cea mare, mulţămind ast fel luĭ Dumnezeŭ pentru tóte darurile, cu carĭ a dăruit pe Archipăstoriul nostru Iubilar.

Lăsăm decĭ tuturor în Christos Fraţĭ parochĭ şi administratorĭ parochialĭ din Archidiecesa nóstră, să serbeze în modul acesta ziua acésta de bucurie şi Iubilare.

Blaş din şedinţa Capitululuĭ mitropolitan gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş ţinută în 5 Februariŭ 1900.

**Ioan M. Moldovan**
prepozit.

**Dr. Victor Szmigelski**
canonic notariŭ.

---

**Renta şcolilor din Braşov.** În fine s'a terminat şi cu renta acésta care a ridicat o furtună mare, atât la noĭ cât şi din colo de Carpaţĭ, şi carea la timpul sĕŭ a pricinuit căderea ministruluĭ liberal, a dluĭ Sturdza.

Dar nicĭ modul cum s'a făcut tranşarea acésta nu pare a mulţămi nicĭ pe Braşovenĭ, nicĭ pe ceĭ din Pesta, nicĭ pe ceĭ din Bucurescĭ, fie care vede ceva restricţiune în resolvarea acésta. Liberaliĭ din România găsesc că conservatoriĭ n'aŭ făcut nimic maĭ mult, de cât ceea ce şi eĭ o promiseră; ér Magiariĭ găsesc, că politica de naţionalităţĭ a guvernuluĭ a suferit înfrângere şi că ministrul Wlassics se va retrage din minister, nefiind de acord în resolvarea aceseĭ cestiunĭ. În următórele facem cunoscut proectul de lege presentat de dl Tache Ionescu şi primit cu aplause în camera română.

*Espunerea de motive.*

„Numeróse documente, datând de la 1594 şi până la începutul acestuĭ veac, stabilesc diferitele drepturĭ, pe carĭ biserica Sfîntuluĭ Nicolae din Braşov le-a avut faţă de Statul român. În 1868 şi în 1875 s'aŭ fixat aceste drepturĭ la cifra de 38.500 leĭ, carĭ să fie aĭ bisericiĭ Sfîntuluĭ Nicolae pentru şcolile greco-orientale române din Braşov, întreţinute de zisa biserica.

De atuncĭ suma de 38.500 leĭ pe an a fost plătită regulat de către Statul român comitetuluĭ bisericiĭ Sfîntuluĭ Nicolae din Braşov, a fară numaĭ de ceĭ treĭ anĭ din urmă.

În acéstă nóuă situaţie, comitetul bisericiĭ Sfîntuluĭ Nicolae din Braşov a intentat o acţiune în contra Statuluĭ român, prin care cerea, ca Statul român să-ĭ plătéscă o sumă anuală de 75.000, cifră la care zisa biserică preţuia vechile eĭ drepturĭ.

De altă parte guvernul ungar a atras atenţia guvernuluĭ român asupra legislaţieĭ ungare, care opresce bisericile şi şcolile de a primi ajutóre de la State stăine.

În urma acesteĭ comunicărĭ, aŭ urmat tratative între cele dóuĕ guverne asupra adevĕrateĭ naturĭ a drepturilor bisericiĭ Sfîntuluĭ Nicolae.

Azĭ biserica Sf. Nicolae din Braşov, cu aprobarea Consistoriuluĭ din Sibiŭ, se declară gata să retragă acţiunea, ce a adus în contra statuluĭ român, dacă guvernul român ar capitalisa suma anuală de 38.500 leĭ într'un titlu de rentă română 4 la sută, care ar fi depus la Casa de depunerĭ şi consemnaţiunĭ (Casa centrală de stat) din Budapesta, ca fond al bisericiĭ Sf. Nicolae din Braşov pentru gimnasiul şi şcóla reală greco-orientală română din acel oraş, întreţinute de zisa biserică, cu condiţie ca venitul capitaluluĭ de 962.500 leĭ să fie plătit în fie care an preşedinteluĭ comitetuluĭ bisericiĭ Sf. Nicolae din Braşov pentru al întrebuinţa la nevoile ziselor şcolĭ în organisaţiunea lor actuală, capitalul rĕmânênd vecĭnic inalienabil şi neputênd nicĭ o dată să fie detras de la acéstă destinaţiune.

Ministrul cultelor şi instrucţiuniĭ publice
**Tache Ionescu.**

*Proect de lege*

pentru capitalisarea sumeĭ de 38.500 leĭ pe an, pe care Statul român o datoresce bisericiĭ Sfîntuluĭ Nicolae din Braşov, pentru gimnasiul şi şcóla reală greco-orientală română din acel oraş, întreţinute de zisa biserică, pe cum şi pentru deschiderea unuĭ credit estra-ordinar servind la plata sumeĭ de 115.500 leĭ, datoraţĭ ziseĭ bisericĭ pentru zisele şcolĭ în timpul celor din urmă treĭ anĭ.

Articolul I. — Guvernul, este autorisat să emită un titlu de rentă 4% perpetuă, pentru un capital de 962.500 leĭ, producênd o rentă anuală de 38.500 leĭ. Acest titlu va fi nominativ pe numele bisericiĭ Sfîntuluĭ Nicolae din Braşov pentru gimnasiul şi şcóla reală greco-orientală română din acel oraş, întreţinute de zisa biserică.

Articolul II. — Se deschide ministeruluĭ cultelor şi instrucţiuniĭ publice un credit estra-ordinar de 115.500 leĭ pentru plata sumeĭ de 38.500 leĭ, datorită pe ceĭ treĭ anĭ din urmă bisericiĭ Sfîntuluĭ Nicolae din Braşov, pentru gimnasiul şi şcóla reală greco-orientală română din acel oraş întreţinute de zisa biserică.

Acest credit estra-ordinar se va acoperi din escedentul budgetar al anuluĭ 1898—1899.

Articolul III. — Anuitatea renteĭ perpetue de la articolul I va fi înscrisă la serviţiul datorieĭ publice.

Ministrul cultelor şi instrucţiuniĭ publice
**Tache Ionescu.**

---

**Religia în teorie şi în praxă.** — Maĭ astă-tómnă luasem act despre elogiile, ce le-a adus religieĭ ministrul de comerciŭ, Hegedüs, în adunarea reuniuniĭ protestante din Dobriţin. „Cu cărţile învĕţaţilor şi cu ajutorul teoriilor nu pot fi conduse popórĕle . . . Mult maĭ firéscă este Evangelia şi mult maĭ nobilă" — spunea dl ministru.

În şedinţa din 5 a l. c. deputatul Juriss Mihály revenind asupra cuvintelor spuse de dl ministru, în o frumósă vorbire arată, cât de de parte este actualul sistem de guvernare de a practisa principiile Evangelieĭ, atât de mult lăudate în teorie. „Secretarul de stat — zice oratorul — a arĕtat în vorbirea sa fórte lămurit miseriile *poporuluĭ* şi causele lor, ér pentru vindecarea acestor miseriĭ, recurge la biserică. Aşa-ĭ . . . dacă e primejdie, în dată recurge lumea la biserică; (Ilaritate în stânga) până ĭĭ merge bine, nu-şĭ bate capul cu biserica, şi îşĭ bate joc de preoţĭ. Ast fel a fost în Franţa la sfârşitul véculuĭ al XVIII-lea; când conducĕtoriĭ statuluĭ nu-şĭ maĭ încăpeaŭ în piele, persecutaŭ biserica, alungaŭ pe Iesuiţĭ. Şi acum persecutéză congregaţia Assumpţioniştilor, măcar că ţara avea mare folos de la eĭ: Parisul va trebui să dee cel puţin treĭ-patru sute de miĭ frcs. pentru şcolile, în carĭ eĭ propuneaŭ gratuit. Dacă le va merge rĕŭ Parisienilor, éraşĭ ĭĭ vor chema înapoĭ. E adevĕrat, că menirea bisericiĭ e, să vindece ranele sufletescĭ ale credincioşilor, şi să le ridice demnitatea de om din noroiul patimilor. Biserica şi-a împlinit datorinţa acésta în tot de una şi o va împlini-o şi pe viitor chiar şi când va fi persecutată. Dar póte aştepta cu tot dreptul, ca statul să-ĭ stee în ajutor. Şi cine sînt chiemaţĭ în primul rînd a veni în ajutorul miseriilor sufletescĭ a poporuluĭ? Întâiŭ şi maĭ întâiŭ aceia, carĭ aŭ puterea în mânĭ: domniĭ ministri şi domnul secretar de stat, carĭ trebue să cunóscă nĕcasurile poporuluĭ. Ar fi prea mult, dacă s'ar aştepta, ca biserica singură să mântuéscă poporul de multele luĭ miseriĭ sufletescĭ; ajute-ĭ şi statul şi atuncĭ lucrarea bisericiĭ va avé succese mult maĭ marĭ.

---

**Adevĕrurĭ.** — „Alkotmány" din 3 Februariŭ, drept ilustrare a stărilor miserabile din instrucţia publică magiră aduce următórele: La Oradea a murit, aprópe de fóme, Fiedler Tamás, care fusese profesor de caligrafie şi desemn; slăbindu-i-se ochiĭ, a ajuns copist şi în urmă „verklis." — Ér zilele aceste a murit, *de fóme*, cum aŭ constatat chiar mediciĭ, Azay István, învĕţător în comuna magiară Acs.

Nicĭ unuia, nicĭ altuia guvernul n'a avut orĭ n'a vrut să-ĭ dea nicĭ un ajutor, căcĭ aniĭ de pensie nu-ĭ aveaŭ complet.

În acelaşi timp înse statul susţine la Paris o şcólă de belearte pentru magiarî (ceî maî mulţî Evreî) . . . .

„Unguriî — scrie numitul ziar — sufer şi acum de mania să se fudulêscă în afară, de şi aicî, acasă, sînt ca la treî milióne, carî nu sciŭ să deosebêscă pe a de b“.

Acestea ar trebui să le îee în adevĕrată considerare ceî de la putere, ér nu să risipêscă zecî de miî pe teatre şi spre scopurî de magiarisare.

---

**Jidaniî — element distructiv!** — În şedinţa de Sâmbătă a camereî, deputatul Buzath, membru al partidului poporal catolic, caracterisând situaţia politică a Ungarieî, presentă în lumină fórte tristă influinţa desastrósă, ce Jidovismul o are asupra poporaţiuniî ţeriî. Oratorul a zis între altele:

Aceştî Jidanî aŭ o ocupaţiune specială a lor: cămătăria. Eî cunosc legea despre cămătăriî maî bine de cât orî şi care alt fiŭ al patrieî, ba şi-aŭ tradus'o chiar în limba lor. Eî sînt cu mare băgare de samă, ca să nu vină în conflict cu legea, şi tocmaî pentru acésta cultivă cămătăria ascunsă la Nord prin vite, la Sud prin bucate. La orî ce afacere lucrézâ cu marî câştigurî, ţin în mâna lor viaţa de tóte zilele a bietuluî popor agricol, tot câştigul luî anual şi viitorul, aşa în cât poporul este un sclav adevĕrat în mâna acestuî soiŭ de speculanţî. Cametele cele maî micî sînt în părţile amintite ale ţeriî 10 fl., după aceştî 10 fl. storc la an 5 fl., adecă 50%. În dată ce omul nĕcăjit ajunge în stare strîmtorată, eî (cămătariî jidanî) strîng ştrĕngul în jurul gâtuluî nenorocituluî, şi atuncî după 10 fl. îeaŭ pe sĕptĕmână camătă de 1 fl., pe unele locurî maî mult, chiar şi 2 fl. la sĕptĕmână după 10 fl. . . .

Ţĕranul nicî o dată nu capĕtă drept şi dreptate în reclamaţiunile luî faţă cu aceştî neguţătorî speculanţî. Eî corump pe toţî, ér pe ceî ce nu vor să se lase a fi corupţî, îî ameninţă, ba îî atacă direct. . . Se fac stăpânî pe moşiî prin fel de fel de apucăturî ilicite. După ce pe calea acésta aŭ ajuns în posesiunea proprietăţilor, eî asigură casele şi apoî le daŭ foc, pun baniî la busunar şi moşia din câmp o daŭ în arîndă. . . . . Pe urma acestor devastărî poporul rĕmâne fără pămînt şi fără vite, întrêga luî esistinţă e legată de interesele nemiloşilor cămătarî şi demoralisarea cresce în mod înspăimântător. Poporuluî nu-î maî pot ajuta nicî preoţiî sĕî, nicî primariî, ba se întîmplă fórte adesea, că în loc ca funcţionariî inferiorî de la administraţie să sară în ajutorul poporuluî, eî maî mult îî strică. . . . În mijlocul rutenimiî sînt la ordinea zileî furturile, jafurile, ameninţările, despoiarea de moşie, hoţiile şi aprinderile, spênḑurăturile şi omorurile. Aicî nu maî esistă nicî forma esternă a statuluî de drept, aicî e o adevĕrată anarchiă.

Pe acest element a aflat de bine camera a-l ridica, a-l recipia şi a-î da drepturî egale. . .

Oratorul se ocupă apoî cu cestiunea evreéscă. Zice, că cu cestiunea acésta nu se ocupă bucuros în Ungaria, fiind că Jidănimea de aicî a ajuns la o putere atât de mare pe teren comercial, politic şi finanţiar, în cât abia dacă este un ram al vieţiî publice, ale căruî fire de interese să nu lege voinţa ómenilor. Nu face rĕsponsabilî pe toţî Jidaniî, căcî sînt şi Jidanî, carî nu pot fi clasificaţî cu ceî descrişî maî sus. Cere înse de la factoriî chemaţî, ca faţă cu Evreimea să păşéscă cât maî energic şi să-î oblige la observarea legilor.

---

**Bánffy redivivus?** — În şedinţa dieteî din 3 a l. c. deputatul kossuthist Komjathy s'a ocupat esclusiv cu cestiunea naţionalităţilor, desaprobând în terminî asprî politica de naţionalitate a guvernuluî Széll. În deosebî, regretă deputatul kossuthist, că guvernul a desfiinţat secţiunea naţionalităţilor, care făcea un prea frumos serviţiŭ causeî magiare. Prin desfiinţarea eî Româniî aŭ căpĕtat curaj, şi sînt hotărîţî a păşi la alegerile dietale. În faţa acestuî pericol grozav, oratorul rógă pe toţî membriî camereî, să fie Magiarî cu trup cu suflet, căcî situaţia o cere azî maî mult ca orî când.

În legătură cu acéstă patriotică interpelare pare a fi apariţia ziaruluî „Magyar Szó“ organul fostuluî premier Bánffy. În articolul — program, critică în terminî asprî ţinuta guvernuluî Széll faţă cu naţionalităţile, cu deosebit accent pe ştergerea secţiuneî naţionalităţilor. Menirea nouluî organ bánffyst este: „Să ne dăm silinţa a împreuna interesele dinastieî Habsburgice şi ale vieţiî magiare *într'o neîndurată politică şovinistică magiară.*“

Scurt şi la înţeles.

De cât că gazetariul Bánffy cu greŭ va maî fi măcar pe jumĕtate aşa de ofensiv ca Bánffy ministrul!

---

## Revistă politică.

**Austria.** Pe zilele trecute a fost conchemată la Viena în palatul ministruluî president conferinţa contemplată de prim-ministrul austriac Körber pentru complanarea divergintelor dintre Nemţî şi Cehî. Deja maî nainte de întrunirea delegaţilor, grupul radical german a ţinut o întrunire, în carea prin rostul preşedinteluî sĕŭ, deputatul Wolf, aŭ decis, că eî nu vor lua parte la conferinţa conchemată de Körber, de cât numaî sub condiţiunea, că limba germână să fie declarată de limbă de stat. Cehiî din partea lor încă s'aŭ declarat, că eî parte activă la consfătuirî numaî în aceî cas vor lua, dacă înainte de tóte se va enunţa dreptul de a se folosi de limba cehă în tóte afacerile interne ale Bohemieî.

Pe lângă tóte pedecile acestea, conferinţa şi-a continuat şedinţele şi pe cum s'ar puté deduce din cele petrecute până acum, póte că se va ajunge la resultatul dorit.

---

**Germania.** În timpurile din urmă suceptibiliî Germânî ér aŭ adus pe tapet cestiunea revanşăriî franceze cu privire la Elsaţia Lorena. Ansă la asta le aŭ dat dóuĕ fapte împlinite acum de curînd. Primul se referesce la umplerea scaunuluî episcopesc de Metz. Pressa franceză, adecă, începuse să pretindă, că scaunul episcopesc amintit trebue umplut cu o persónă, carea să fie recomandată şi din partea guvernuluî din Paris. La acésta, se înţelege, s'a opus pressa germână împreună cu preoţimea din Lorena. — Un alt motiv de indignare îl află Germâniî în purtarea naţionaliştilor francezî. Aceştia, zic eî, sînt de acord cu preşedintele senatuluî Dechanel, care devenind în viitoriul cel maî apropiat capul republiceî, pe cum se póte vedé şi din un discurs academic al sĕŭ, tótă silinţa î-şî va da-o într'acolo să desfacă tripla alianţă apropiând Italia de Anglia. Ér eî, Francezii, cu ajutoriul Rusieî, rĕmânênd neutrale cele alalte puterî marî europene, să reocupe Elsaţia-Lorena. În intenţiunile acestea franceze şi-ar afla esplicare şi faptul acela, că tripla alianţă a revocat ataşaţiî militarî din Paris.

---

**Transvaal.** Maî zilele trecute s'a fost strecurat scirea, că generalul anglez Buller a trecut din noŭ peste rîul Tugela, ca să mêrgă în ajutoriul împresuraţilor din Ladysmith. Ministeriul anglez de răsboiŭ pe loc a şi desminţit scirea spunênd urbi et orbi, că Buller n'are intenţiunea să-şî maî cerce norocul în venitoriul apropiat. Desminţirea, pe cum s'a vĕḑut maî apoî, a fost făcută cu calcul. Buller ce e drept trecuse din noŭ peste Tugela, dar şi de astă dată s'a ţinut de regula, acum devenită generală pentru Anglezî, de a fi bătut. În urma aceste înfrângerî el a căutat să se întórcă din noŭ de unde plecase. Atât de scurt a fost timpul cât a stat Buller pe pămîntul din partea nordică de la rîul Tugela, în cât ministeriul anglez a putut spune, că nicî nu a trecut.

După alte scirî o cétă a împresuraţilor din Ladysmith, a încercat să facă o erupţiune, dar a fost oprită în cale de oştirile bure, lasând în mâna acestora maî multe tunurî de calibru maî mare.

E interesantă discuţia, ce se face în parlamentul anglez asupra răsboiuluî cu Buriî. Afară de oposiţia parlamentară angleză, şi-aŭ ridicat cuvîntul şi deputaţiî irlandezî. Aceştia între altele spun, că ţara lor simpatiséză cu Buriî pe contul Anglieî şi provócă guvernul, ca răsboiul nedrept, ce-l pórtă cu republica din Africa de sud, împreunat cu atâtea jertfe din partea Anglezilor şi vĕrsărî de sânge din ambe părţile, să-l termineze sub condiţiunea, ca Transvaalul încă să fie declarat de stat cu totul independent.

---

## Corespondinţe.

*A . . . . în Faur 1900.*

Onorată Redacţiune! [1])

Fariseismul este rolul cel maî urgisit, ce şi-l póte însuşi un om, şi chiar acest rol l-a jucat maioritatea preoţimiî cu ocasiunea sinódelor protopopescî din tómna trecută, când s'a pronunţat asupra primiriî orî neprimiriî ajutoruluî de stat. — Când cutez a afirma aşa ceva, vorbesc din inimile — cu puţine esceptiunî — a tuturor preoţilor.

[1]) Dăm loc corespondinţeî acesteia, ca unuî simplu glas din public, fără a-î împărtăşi vederile prea posomorite şi prea desperate.

Red.

Am audit însu-mi cu un moment înainte de a întra în sinod astă tómnă pe mai mulţi zicênd: Pentru ce să nu primim ajutor de la stat când lipsa ne înfrânge? când pruncii ne sînt goli şi sbiéră de fóme? Pentru ce să nu primim azi o sfărmătură? mai bine să mor poimâne de cât azi! Credinţa nu-mi va puté-o altera, convingerile şi simţemintele nu ni-le vor puté smulge din inimă, datorinţele de preoţi le vom împlini cu sfinţenie etc. etc., cam de aceste şópte se audiaŭ la uşa Sinodului. — În Sinod înse? La propunerea presidentului 1—2 aŭ rĕspuns: *„nu primim ajutul sub condiţiunile umilitóre de până aci,“* maioritatea covârşitóre [ca plouată, dabalazată —] a aprobat tăcênd. — Am vĕdut preoţi dintre cei ce aŭ primit până acum ajutoriŭ de la stat mulţămind pretorelui şi viceeomitelui pentru sprijin, — am vĕdut înse şi de cei neîmpărtăşiţi, rugându-se cu tótă plecarea de slujbaşi, ca barêm pe venitoriŭ să nu mai fie preteraţi. — Mai amintesc aici că nici cu fondul de salarisare acum întrodus nu sînt mulţămiţi preoţii, se aud (în cercuri mai restrinse, între amici) se aud zilnic voci: Cui să-i facem fond de salarisare? mĕ aş ajuta pe mine de ar fi posibil. Ce folos că fiul óre cui când-va va fi craiŭ şi de mine acum e vai? Contribuim constrinşi prea de ajuns! sîntem avisaţi la puterile nóstre? scim să ne răzimăm pe sapă, lopată şi córnele plugului ca şi în trecut. — E datorinţă morală a contribui din prisos când pretind scopuri aşa de măreţe; când finanţele sînt înse sub 0, evident că numai cu acesta (0) poţi contribui; — cărora sórtea le-a surîs mai favorabil şi Dumnezeŭ i-a dăruit cu un plus cât de bagatel, fie bunĭ şi contribue că nu din al sĕŭ, ci din a lui Dumnezeŭ contribue.

Acestea sînt Prea onorată Redacţiune motivele pentru cari am avut obrazul a timbra de farisei maioritatea membrilor sinódelor protopopesci. Aci are de a cerca şi aşi afla, cunctatorul din nrul 5 al „Unirii“, adevĕrata causă a *neînsufleţirii;* — în cele espuse aici sînt motivele pentru cari a incurs aşa de puţine coróne în favorul fondului de salarisare a preoţilor.

Cum că adevĕrul am grăit venitorul nu tare depărtat va documenta.

devotat:
**Sincerul.**

---

*B. şésa 5 Febr. 1900.*

Onorată Redacţiune!

La noutăţile DVóstră din Nro 5 a. c. cetesc cu o bucurie deosebită, că s'aŭ înfiinţat în unele locuri reuniuni de femei, a căror scop e înfrumseţarea bisericilor.

Tot acolo DV. salutaţi cu bucurie acest „început.“

Fie lăudată. — căci merită, — o ast fel de continuare, dar nu „început“!

În comuna nóstră deja în 5 Nov. a. tr. s'a constituit în tótă regula o reuniune de femei, cu scopul de a ajuta şcolarii săraci cu îmbrăcăminte şi cărţi, apoi de a înfrumseţa biserica şi şcóla.

Statutele acestei reuniuni s'aŭ şi subşternut spre aprobare min. de interne deja în 31 Decembre 1899, ba în folosul ei s'a ţinut la 28 l. tr. şi o producţiune teatrală, a cărei venit curat face 35 fl.

Reuniunea nóstră dispune deja de suma de 198 fl. cu venitul producţiunii cu tot. În Nro 238 a. tr. al „Tribunei“ a apărut şi o corespondenţă de vre o 40 şiruri despre înfiinţarea acestei reuniuni.

În finea acelei coresp. se esprima chiar speranţa de a mai puté reveni asupra obiectului mai pe larg presupunênd — se înţelege — aprobarea statutelor.

În statutele nóstre se prevede şi formarea unui fond, din a cărui interese cu timpul să se susţină o învĕţătóre pentru lucrul de mână şi economia casnică la şcóla gr. cat. din loc. Suum cuique!

**Grabnio.**

## Mai noŭ.

În momentul ultim primim următoriul cercular dat din incidentul iubileului iubitului nostru Mitropolit:

Din incidentul faust şi îmbucurător al iubileului de dóuĕ zeci şi cinci de ani, de când *Escelenţa Sa Preasfinţitul Domn Dr. Victor Mihályi de Apşa Archiepiscop şi Mitropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş* a fost înălţat la trépta augustă a Episcopiei; în semnul devotamentului profund ce-l nutrim faţă de persóna Escelenţiei Sale şi pentru a da espresiune bucuriei Nóstre, că Atot-puternicul Dumnezeŭ s'a îndurat a face, ca Escelenţa Sa să ajungă în deplină sănĕtate şi deplină putere acéstă zi memorabilă: prin aceste dispunem, ca în ziua de 14 Februariŭ st. n. a. c., ziua serbării Întîmpinării Domnului, la sfârşitul Sfintei liturgii să se cânte Doxologia cea mare împreunată cu Litia, pentru îndelunga viéţă, sănĕtatea şi fericirea mult iubitului Nostru Mitropolit.

Oradea-Mare, din Şedinţa Consistorială ţinută în 6 Februariŭ 1900.

**Michail Pavel,** m. p.
Episcop gr. cat. de Oradea-Mare.

## Fond de salarisare.

În favorul fondului de salarisare, aŭ mai incurs de la:

Dl *Petru Cosciuc,* Mediaş . . . . . . . 1 cor.
Dl *Valer P. Maior,* teol. abs. Borşa . 1 cor.

S'aŭ adunat până acum la acest fond 429 cor. 16 fil.

---

## Noutăţi.

**Întru mărirea lui Dumnezeŭ.** Spectabila Dómnă *Ioanna Petran* născută *Poruţ,* a depus la mâna subscrisului o sumă de 25 Coróne pentru a procura o St. Evangelie pe sama bisericii gr. cat. din Cuzaplac. Pentru care faptă binevoéscă mariniinósa Dómnă a primi şi pe acéstă cale, cea mai sinceră mulţămită. Cuzaplac 6 faur 1900. Ioan Galişiŭ adm. parochial gr. cat. — Credinciósa *Groza Rozalia* din Naprade, a dăruit s. bisericĭ de acolo o s. Evangelie în preţ de 25 coróne şi un Liturgier în preţ de 6 coróne 40 fileri. Dumnezeŭ primindu-i jertfa să i-o rĕsplătéscă după merit. — Oficiul parochial gr. cat din *D. Seplac* aduce mulţămită credincioşilor *Gâmpian Ioan bĕtrânul* şi *Nistor Şandor* curator primar de acolo, cari aŭ binevoit a procura pe sama sfintei bisericĭ o Evangelie nouă cu 25 coróne.

**Aniversarea deschiderii şcolilor din Blaş,** se va serba şi anul acesta cu solemnitate. După sf. liturgie se va ţiné în sala de gimnastică o şedinţă festivă cu următoriul program: 1. *Marş* de E. di Capua. Orchestra gimnas. 2. Viéţa şi activitatea Stlui *Gregoriŭ Nazianzenul* de Octavian Popa, preşedintele societ. de lectură. 3. *„Capela“* de Kreutzer, corul studenţilor. 4. *Sentinela* de Olănescu, declam. de E. Rus stud. cl. VIII. 5. *„A valesi bárdok“,* de Arany, declam. de M. Moldovan stud. cl. VII. 6. *Uvertură,* Orchestra gimnas. 7. *Ad Augustum Caesarem* odă de Horaţiu, declamată de Eliă Chindriş, stud. cl. VIII. 8. *Recunóscerea lui Odysseŭ,* fragment din Odisea XXIII, declamată de O. Florea stud. cl. VIII. 9. *Kraniche des Ibycus,* de Schiller, decl. de I. Căliau stud. cl. VII. 10. *„In străinătate“,* de Grandea, cor. — *Marş festiv,* Orchestra gimnas. Sara va fi balul în favorul fondului pentru ajutarea tinerilor miseri în cas de bólă.

**Mulţămită.** Reverendissimul Domn *Basiliŭ Raţ* fost vicariŭ al Făgăraşului, de present rector seminarial, s'a îndurat a pune la dispoziţia subscrisului 30 esemplare cărţi şcolastice în preţ de 16 coróne şi 60 bani spre a se împărţi între şcolarii lipsiţi din comuna sa natală. În numele şcolarilor împărtăşiţi, esprim prin acésta cea mai ferbinte mulţămită venerabilului donător, rugând pe Dumnezeŭ să-i lungéscă firul vieţii, ca încă mai mari jertfe să pótă face pentru şcóla nóstră, a cărei esistinţă este espusă la multe şi grele ispite. Căpâlna-inf. la 5 Febr. 1900. Demetriŭ Lazar Todoran învĕţător gr. cat.

**Fundaţiune pie.** Credincioşii *Gangia Demian,* repausat în 1893, cu soţia s'a *Şandor Rafina,* repausată în 1900, din indemnul pietăţii şi al iubirii de religiune, încă în 1893 făcênd testament aŭ lăsat la sfînta biserică din Bardoş după mórtea lor un agru, în valóre de 150 fl. ca fundaţiune de ss. liturgii.

**Convertire sensaţională.** Din Paris se vestesce convertirea la catolicism a celebrului critic Ferdinand Brunetière, directorul revistei de Deux-Mondes. Convertirea acésta a făcut mare sgomot în lumea literară a Franţei. Brunetière e acum la Roma, unde a ţinut o conferinţă despre marele orator şi senator francez Bossuet.

**Constituire.** Societatea universitară „România Jună“ din Viena s'a constituit în următoriul mod: Preşedinte: med. Tit Perţa, Vicepreşedinte: iur. Caius Bredicean, Secretar I: techn. Romulus Pop, Secretar II: techn. Iosif Vancea, Cassar: med. Ricard Linche, Controlor: techn. Aurel Sanciali, Bibliotecer: techn. Ilariŭ Sass, Econom: med. Ilie Ganea.

**Iubileul „Patriei“.** Organul fraţilor din Bucovina are iubileŭ. Zilele trecute, graţie preşedintelui ţĕrii, „Patria“ a fost confiscată a *50-a óră.* Zădarnic! nedreptăţile nu se vindecă cu confiscări!

**O nóuă manoperă jidovéscă.** Ziarul vienez „Deutsches Volksblatt“ publică un apel al Alianţei israelite, adresat coreligionarilor bogaţi, de a dărui bani, în vederea revisuirii procesului de la Polna. Am amintit şi noi de acest proces în care a fost judecat un jidov, că a omorît pe o fată spre a-i lua sânge. Jidovii vreaŭ sa adune acum bani spre a corumpe pe judecători.

**Şcóla de cadeţi** e vorba să se strămute în Sighişóra. Numai atâta se recere, ca oraşul să cládéscă edificiile necesare. După cum cetim în ziare, representanţa oraşului e gata să împlinéscă dorinţa acésta.

**Anunţ.** Dl Ioan P. Reteganul a redus preţul celor dóuĕ broşuri de novele la 60 cr. (1 cor. 20 bani).

† **Necrolog.** *Isaia Moldovan* bĕtrânul preot al Chirileului a repausat în 7 crt. în al 81-lea an al etăţii şi 58-lea al preoţiei. Repausatul a fost unul dintre cei mai bĕtrâni preoţi archidiecesani, martor şi părtaş al vremurilor luptei pentru libertate.

*Michail Tătar* preot gr cat. în Kebele-Szt.-Iván a repausat la 5 Februauiŭ 1900 în anul al 70-lea al etăţii, 45-lea al preoţiei şi al căsătoriei.

*În veci amintirea lor!*

# PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

## Păstoriul sufletesc în praxă

sau

Inviațiuni pentru preoți față de credincioșii bolnavi, din punct de vedere moral, pastoral, medicinal și hygienic.

(Continuare.)

Celui ce va avé voință și iubire, nu-i va lipsi nici grația divină, numai să se facă demn de aceea. Ea îi va arĕta cum să aplice medicina specială, cu prudința pastorală, căci prudința pastorală e aceea facultatate și nisuință a preotului, după carea cu precumpănirea deosebitelor jurstări locale și personale și pe lângă destra folosire a acestora, își esecută preotul lucrările sale; deci prudința pastorală nu e numai obiectul minții, ci și al acțiunii; dînsa e un resultat, ce se câștigă în urma petrecerii cu atențiune și a esaminării părții bune și defectuóse a „Eului“ propriu și străin; din care causă filosofii antici au numit prudința pastorală: conducĕtórea tuturor vîrtuților.

Drept aceea nu se póte prescrie detailat ori definitiv o regulă pastorală ca la arte pe cum și sciințe, fiind că după cum se esprimă și pontificele Gregoriu Marele: *„ars artium est regimen animarum.“* Ér înțeleptul Socrate, admoniând pe discipulii sĕi, nu le impune altă regulă generală, de cât să se nisuéscă a-și însuși: *înțelepciunea sufletului și a inimii, moderațiune în limbă și decență în față*, în tóte lucrările lor.

Ca o condițiune fundamentală în tractare, se recere și *blândeță* de la preot; „fericiți cei blândi, că aceia vor domni pămîntul,“ adecă: vor puté cuceri, atrage și convinge; și apoi éră-și: „învĕțați de la mine că sum blând și umilit,“ zice Domnul. Procédă dar păstoriul sufletesc cu blândeță, în liniște și moderațiune în ori ce tractare cu ai sĕi; rabde disprețul și mânia, care a dese o și întimpină în deosebitele stări a suferindilor. Nu fie nici lax, dar nici prea sever în tractare, că prin una póte perde cu voea, și prin alta strica în curare.

În ori ce tractare să fie *drept* cătră toți, fie de ori ce condiție socială; deci nu desprețuéscă pe nime pentru pĕcate, ci facă ca pĕcatul să se uréscă.

Cicero (lib. I. de oficiis) zice: că adevĕrata înțelepciune e aceea, carea e justă. — În tractare să nu fie grabnic, ci *pacient și perseverant*, de óre ce e lucru cunoscut, că iuțimea și vehemența în guvernare au fost causa daunelor nereparabile; căci scim, că a dese obvin greutăți și pedeci și datini rele înrădăcinate, cari numai cu timpul se pot repara și atunci preotul trebue să lucre în casuri singuratice, nisuind cel puțin, ca rĕul să nu se estindă, și azi îndreptând pe unul, mâne va mai câștiga altul; ba nici nu va perde din vedere sapiența divină, carea permite une ori un rĕu mai mic, spre a evita altul mai mare. — *Tăria credinței* creștine încă trebue să o poșédă preotul în mĕsură mare. „De ați avé credință cât un grăunț de muștariu, ați zice muntelui acestuia: mută-te de aici, și s'ar muta.“ (s. Ev. Marcu); pe lângă acestea să aibă tăria de a emenda și cu acésta să încépă de la persóna sa, să o esercite asupra patimilor sale, a pornirilor rele. căci cum și poți provoca pe altul la emendare, și pe tine însu-ți nu te emendezi; sau cum vei domni peste alții, când peste tine și patimile tale nu ești domn? „Nu vedi bîrna în ochiul tĕu, și gozul în ochiul fratelui tĕu îl vedi?“ (s. ev. Mateiu.)

Democrit, fiind o dată întrebat, că pe cine consideră el de om tare — vîrtuos — rĕspunse: pe acela, carele nu numai pe contrariul sĕu ori deaprópele sĕu îl învinge, ci pe sine însu-și mai întâiu.

O altă cale în lucrare este a fi *perseverant*. În creștin nu se admiră întru atât începutul, ca finitul lucrării lui. S. Pavel a început rĕu, dar a finit glorios; și s. Gregoriu Marele în omilia 21. zice: „Nimic nu-i mai frumos, de cât statornicia în ori ce acțiune și cuget bun.“

Plato in apologia sa despre Socrate ne dă un esemplu de o statornicia rară. El adecă, când pentru convingerile și enunciațiunile sale a fost judecat la mórte, așa a vorbit:

„Bărbați atenieni! Fiți convinși, că eu onorez persóna fie căruia și prețuesc vada vóstră, dar cuget și cutez a afirma, că mai mult trebue să ascult de Dumnezeu, ca de cel mai înțelept și puternic, de cât de voi. De aceea până trăesc nu voiu înceta a urma inspirațiunei interne a sufletului meu, de a vĕ esorta pe voi spre vîrtute și dreptate, fie că nici pe unul dintre voi nu-l voiu puté câștiga. (Plato apolog. c. 70.) Ér s. scriptură prin versul profetului zice: strigă cu tăriă și nu înceta, ca trimbița îți înalță vócea ta.“ (Isaia.)

De aceste principii de viață fiind pastoriul sufletesc condus, va puté aplica cu efect medicină sufletului bolnav, trupului suferind atât propriu, cât și la al celor încredințați lui spre păstorire.

Să trecem acum de la cele teoretice la cele practice și de la lucruri generale la mai speciale, adecă să vorbesc ceva despre ținuta preotului în deosebite jurstări bolnăviciose a fiilor sĕi și în genere a creștinilor, la practica scienții și a artei de a guverna, de a se ruga și de a administra darurile și mijlócele vindecătóre.

### II. Inviațiuni speciale.

Starea bolnăviciósă a morbosului sufletesce ori trupesce numai după o diagnosă amĕnunta va fi și vindecabilă, aplicând mediciua corĕspundĕtóre. Coregerea sufletéscă a cuiva, are lipsă de dosa sciinței sacre a pastoriului sufletesc, spre a puté influința cu cuvinte scóse din s. scriptură asupra stării bolnăviciose și încă după cercul lui de cunoscințe, după gen, etate etc. Din acéstă causă și légă s. Augustin de sufletul preotului datorința de a-și însuși bogăția sciinței sacre, ca cu aceea să pótă convinge, căci de aceea zice: „rape eos tecum ad Deum, quia de Spiritu ejus haec dicis eis, si dicis ardens igne charitatis.“ (s. Aug. lib. IV. de confess.)

Între la cel bolnav plin de încredere, tare în credință și i va puté ajuta, pentru că tóte sînt cu putință celui ce crede! Să arete o față amicabilă, spre a nu se presupune, că el ca păstoriu a venit fără de voe la el, împins numai de datorință și de frică, ci din iubire. Morbosul să pótă ceti din fața medicului sufletesc consolarea sufletéscă ori trupéscă, ce i-o aduce și vre să i-o dea; să se dimită cu el plin de interesare și blândeță în vorbire compătimind și încurajându-l. Nu rĕmână peste mĕsură mult, dar nici să nu arete o grabă de a pleca. La cas când deduce că pacientul are plăcere de a mai petrece cu el, să folosécă atâta timp, cât cugetă că este de ajuns spre a-l mângâia, mântui ori liniști în suferințe.

Să se orienteze în cât se póte, mai ales dacă nu-i sînt cunoscute tóte împrejurările, de la cei mai de apróne, despre starea sufletéscă și trupéscă a bolnavului cu deosebire să lucre, ca suferindu-l să se încrédă și lase în voea lui Dumnezeu.

De îl vede că e fórte debil ori e impacient, să nu-l molesteze prin prea multe întrebări. În acéstă eróre cad mai cu samă preoții tineri și fără esperință, căci ori îl molestéză prea mult, ori se grăbesc prea curĕnd de la suferind.

Ori ce admonițiune, regulă, ori canon, să corespundă poziției culturale, materiale, sufletesci și trupesci a celui bolnav, pentru că alt cum este a tracta cu adulți, alt cum cu tineri și tinere, alt cum cu copii și alt cum cu cei bĕtrâni; alt cum se vor tracta cei de o cultură mai înaltă, alt cum cei mai puțin inteligenți și lipsiți de cunoscințe religióse; alt cum cei ce au cunoscințe și convingeri religióse creștine și alt cum cei ce nu au fost capaci a le avé, ori au fost cerbicoși sau indiferenți în acestea.

În tractare va trebui să aibă înaintea ochilor greutatea neputinții fisice, sufletesci, morale, fasele bólei. — Une ori va puté îndrepta admoniând, alte ori încurăjând, spre a produce contrițiune adevĕrată, supunere în bunătatea lui Dumnezeu.

După cât îi va fi posibil va tinde și ajutor material morboșilor lipsiți, și dacă în bóla lor nu ar puté dispune de anumite mijlóce spre a-și căuta de sănătate, va conlucra spre acest scop și prin deaprópele.

E datorință părințéscă pastorală, de a-l pregăti nu numai sufletesce, ci și trupesce, aducĕndu-i a minte, de cum va e om cu stare materială și cu familiă, ca să dispună așa, ca pe toți ai sĕi să-i lase în pace și în bună înțelegere în ce privesce averea lui, făcĕnd dispusĕțiuni drepte spre evitarea proceselor și a urei între ei; ér în lipsa de eredi, să-l îndemne a-și aduna comóră în ceruri, prin aceea că va destina averea sa pentru cei sĕraci și alte scopuri filantropice.

Să fie precaut preotul ca nu cum va din consiliile și îndemnările date, să se deducă că ar voi a vîna ceva pentru persóna lui; ér la cas când s'ar decide a testa ceva bisericii, preotul să nu figureze ca martor nici la compunerea documentului, spre a feri și indirect biserica de ori ce urmări neplăcute.

În dată ce vede pastoriul sufletesc, cum că bóla pacientului și suferința trupéscă s'a agravat, va pregăti pacientul spre împăcarea cu Dumnezeu prin primirea cu demnitate a sfintelor sacraminte, convingĕndu-l, că cu cât sufletesce va fi mai curat,

cu atât şi trupesce va fi maĭ tare în suportarea durerilor, de óre ce bólele sînt trimise de Dumnedeŭ spre curăţirea nóstră — dacă le suferim cu paciinţă şi statornicia creştinéscă — căcĭ ele sînt pedépsa pĕcatuluĭ.

De cum va pacientul ar zice, că nu se simte aşa debil şi nu crede că bóla luĭ ar fi aşa de plină de frica morţiĭ, păstoriul sufletesc cu mare insistinţă — să-l înveţe: că dacă pentru recâştigarea sănătăţiĭ trupescĭ cércă, întrebuinţéză şi probéză tóte, ar fi pĕcat a amâna folosirea darurilor de vindecare a sufletuluĭ, pentru că: „cu cât e maĭ mult óre trupul ca sufletul, şi ce ar da omul schimb pentru sufletul sĕŭ?!

Şi pentru casul, când pastoriul sufletesc, pe lângă tótă insistinţa, nu ar puté convinge, aduce şi îndupleca pe bolnav la mărturisire, să nu-şĭ pérdă curajul, niciĭ să nu părăsescă de tot bolnavul, ci să-l cerceteze a dese orĭ preste zi, şi cu tótă ocasiunea să-l înveţe şi admonieze din noŭ, să-l convingă şi să-l róge a nu-şĭ uĭta, că va da rĕspuns despre sufletul sĕŭ, după cum zice şi sfîntul Apostol Pavel în epistola cătră Timoteiŭ IV. 2. „staĭ cu tăria, cu vreme şi fără vreme, mustră, conjură, cu tóte răbdarea şi învĕţătura."

Să-ĭ descrie şi aducă esemple, că Dumnezeŭ e îndurător celor pĕcătoşĭ, carĭ se încred în El şi aŭ contriţiune de ajuns. Îĭ va aminti despre finitul ruşinos şi despre osênda pĕcătosuluĭ cerbicos, care a fost surd la verbul dulce al părintelui sĕŭ. Pentru aceea îĭ va zice: „nu întârzia a te întórce la Dumnezeŭ şi nu amâna din zi în zi, că pe neaşteptate va veni mânia Aceluia, şi te va perde în ziua rĕsbunăriĭ." (Eccles. c. V. v. 8. 9.)

(Va urma.)

---

# Burul van het Roer.

Istorisire de călătorie

de

Carol May.

(Fine.)

În dosul cotiturii calea cea până acuma strîmtă se lărgia şi forma între stînca cea verticală din drépta şi între prăpastia cea întunecósă din stînga un fel de rondel, în mijlocul căruia eraŭ aşeḑaţĭ doĭ spre zece Zulĭ. Lor li-se încrediuţase străjirea acestuĭ loc important, care chiar şi de o cétă aşa de mică încă ar fi putut, să se apere până şi împotriva uneĭ oştĭ întregĭ, căcĭ calea trecea la amîndóuĕ laturile în jur de câte o cotitură ascuţită, ce permitea numaĭ la câte un singur om, să iese pe rondel. A bună samă a şi stat la fiesce care cotitură câte o straje, ceea ce ne-o dovedise limpede carosul; dară celor doĭ ómenĭ se vede că li-se urise, şi de aceea s'aŭ dus la ceĭ alalţĭ, să-şĭ petrécă cu eĭ.

Ian încalecă din noŭ.

„Eŭ voiŭ călări înainte şi voiŭ alerga chiar printre eĭ până la ceealaltă cotitură. Dta veĭ rĕmâné aci şi nu veĭ lăsa pe niciunul, să scape, éră Uys şi Quimbo vor veni în urma mea."

Aprobaĭ, descălecaĭ şi luaĭ puşca în mână. În ciuda raneĭ mele totuşĭ puteam, să o manuez, pentru că îngenunchiând putui, să o aşeḑ pe un colţ, carele ieşia din stînca cotituriĭ. Abia îmĭ luasem posiţia acésta, şi ceĭ treĭ şi alergară înainte: Ian chiar printre Caferĭ, şi prin acésta şi făcu pe loc pe câţĭ va din eĭ incapabilĭ de a se maĭ lupta. Uys se opri înaintea lor şi slobodi cele dóuĕ glónţe ale pusciĭ sale. Vitézul Quimbo făcu tot asemenea. Descărcăturile mele încă sunară, şi în urma lor sunară apoĭ cele ale luĭ Ian. Câte va loviturĭ cu paturile puscilor deplinirá lucrarea: noĭ eram stăpânĭ preste rondel.

Trupurile cele mórte le aruncarăm în prăpastie. Apoĭ ne continuarăm drumul. Abia făcuserăm cale de o óră, când ne făcu atenţĭ strigarea luĭ Quimbo, care întru mândria sa îşĭ usurpase dreptul de a călări înainte.

„O, o, cine viŭ? Vĕd mynheer acolo mult om?"

Întru adevĕr se şi ivi înaintea nóstră o cétă de călăreţĭ, carĭ vĕḑêndu-ne se opriră. Cel din frunte privi prin ochian, rosti apoĭ un strigăt de bucurie şi alergă întru întimpinarea nóstră. Ceĭ alalţĭ încă alergară în urma luĭ.

„Baas Uys!" strigă de de parte. „Bine aĭ venit, bine aĭ venit! Colo din jos te aşteptă ómeniĭ cu dor."

„Neef Welten, dta eştĭ? Ce cauţĭ aci pe înălţimea acésta?"

„Sînt trimis, să ieaŭ de la Zulĭ pasul acesta, pentru ca dta cu toţĭ ceĭ alalţĭ să poţĭ trece din cóce. Dară dta viĭ singur! Unde sînt ceĭ alalţĭ, şi — înălţimea nu e ocupată de Zulĭ?"

„Ea a fost ocupată de doĭ spre zece Zulĭ, dară l-am dat în lăturĭ. Ceĭ alalţĭ vin în urma nóstră. Eĭ aduc un transport de maĭ multe carĕ cu puscĭ şi cu muniţiune. L-am luat de la Anglezĭ."

„Âsta e noroc! Avem lipsă de praf. De altmintrea eŭ încă am dat colo maĭ la vale de o cétă măricică de Zulĭ, dară eĭ durmiaŭ, şi aşa uşor am putut, să-ĭ învingem. Veĭ vedé urmele lupteĭ."

„Ce noutate îmĭ aducĭ din óste?"

„Toţĭ sînt plinĭ de curaj şi de voea cea maĭ bună. Numaĭ conducĕtoriul le maĭ lipsesce. Veḑĭ, de vino la vale. Caferiĭ vor fi dóră dóuĕ spre zece miĭ şi s'aŭ postat aprópe de pasul Kers."

„Eĭ aşteptă acolo transportul, care l-am luat de la Anglezĭ. Unde s'aŭ postat Buriĭ?"

„Cale de o jumătate de zi înaintea lor."

„Şi aci la pasul Klei?"

„Sînt numaĭ câte va sute, pe carĭ î-am încunjurat. Eĭ s'aŭ postat în munţĭ de-a stînga de la întrarea pasuluĭ şi nu vĕ vor vedé, dacă vĕ veţĭ da silinţă, să-ĭ încunjuraţĭ."

„Bine. Ocupaţĭ înălţimea! Eŭ voiŭ porunci, să alunge pe Zuliĭ de colo de din jos, şi apoĭ în scurtă vreme veĭ auḑi veste bună."

Rĕmasul bun a fost scurt. Apoĭ pornirăm din noŭ la vale. De sară ajunserăm la întrarea pasuluĭ, nu vĕḑurăm şi niciĭ nu auḑirăm niciĭ un vrăşmaş şi călărirăm tótă nóptea, până când întârindu-ne din ce în ce cu noŭ sosiţĭ în sfârşit ajunserăm la óste.

Aci putuĭ, să mĕ conving, ce vaḑă mare aveaŭ soţiĭ meĭ. Îĭ primiră cu bucurie generală, şi eŭ încă primiĭ o parte din cinstea, în care se împărtăşiră eĭ. Reflexul eĭ strălucia pe faţa cea lată a bunuluĭ meŭ Quimbo.

Uys luă pe loc comanda oştiĭ. Mĕsura luĭ cea dintâiŭ fu, că trimise o cétă de Burĭ, ca să alunge pe Zuliĭ ceĭ de la întrarea pasuluĭ Klei. Apoĭ se ţinu de o cam dată un sfat de rĕsboiŭ. Eŭ nu fuĭ de faţă, dară o urmare a luĭ se estinse şi la persóna mea. Hotărîră să trimită o cétă de dóuĕ sute de Burĭ pedestri în kloofa Groote, pentru ca să o cuprindă maĭ înainte de Zulĭ. Conducerea ceteĭ acesteia mi se încredinţă mie. Uys mĕ întrebă, dacă voiŭ, să primesc comanda, şi eŭ o primiĭ cu bucurie. În vremea asta scurtă îmĭ însuşisem interesele Burilor aşa de tare, cât mĕ simţiam deja nevoit de mine însu-mĭ, să rĕmân cu eĭ până la sfârşitul lupteĭ.

Maĭ înainte de ce aşĭ fi pornit Uys îmĭ descoperi planul sĕŭ. În dată după sosirea caravaneĭ cucerite avea, să se împărţéscă muniţiunea. Apoĭ voia, să atace pe Zulĭ, fără ca să maĭ aştepte atacul lor. Dară maĭ întâiŭ avea, să se ocupe valea Zwarten-Rivieruluĭ, éră cele alalte puteaŭ apoĭ, să se întregéscă uşor din cele ce sciam deja. Îĭ maĭ sfătuiĭ, să dea Zulilor de scire, că Somi e în óstea Burilor şi va agraţia pe toţĭ aceia, carĭ vor trece de la Sicucuni la el. Apoĭ porniĭ cu cele dóuĕ sute ale mele.

Bunul Quimbo de acum mĕ numia numaĭ mynheer colonel. Numirea asta din gura luĭ o primiĭ bucuros. Aflarăm kloofa Groote în tocmaĭ aşa, pe cum o descrisese locotenentul Mac Klintok, şi descoperirăm şi suişul. Îl urcaĭ cu câţĭ va, pentru ca să mĕ conving despre pasabilitatea luĭ. De pe înălţime, unde se asignă fiesce căruia postul luĭ, puteam, să ajungem până la valea Zwarten-Rivieruluĭ în dóuĕ óre, o împrejurare, carea maĭ apoĭ ne fu de mare folos.

Acuma nu aveam, să facem alta, de cât să aşteptăm. Firesce că am rĕmas în atingere cu óstea, şi după o sĕptĕmână întrégă am primit în sfârşit scirea, că acuma se va da năvala. Caravana sosise adecă norocósă cu însoţitoriĭ eĭ cu tot.

La dóuĕ zile după aceea avantposturile trimise de mine se întórseră şi-mĭ raportară, că Zuliĭ se apropie. Pe loc şterserăm urmele cele maĭ de pe urmă ale fiinţeĭ nóstre de faţă şi ne suirăm printre feregĭ la înălţime. De acolo de pe marginea covateĭ glónţele nóstre puteaŭ, să ajungă în tóte părţile covateĭ.

Nu trecu multă vreme, şi Caferiĭ şi întrară conform planuluĭ, care-l auḑisem de la Klintok. Eĭ veniră de-a dreptul spre partea din apoĭ a covateĭ. Aci îĭ primiră puscile nóstre. Eĭ eraŭ aşa de bine postaţĭ înaintea ţevilor nóstre, cât din cele patru sute de glónţe ale celor dintâiŭ dóuĕ descărcăturĭ aprópe fiesce care a nimerit. Eĭ nu se opriră uimiţĭ, nu, ci într'o singură clipă se spăimîntară aşa de tare, cât se întórseră şi alergară cătră întrare. Acolo avură parte de aceea-şĭ primire. Avurăm răgaz, să umplem puscile din noŭ. Sermana cétă rĕsculată de Anglezĭ, carea forma dóuĕ regimente de câte cincĭ spre zece sute de ostaşĭ, era menită, să móră. Ofiţeriĭ anglezescĭ din fruntea lor sciaŭ că prinşĭ fiind vor fi tractaţĭ ca spionĭ. De aceea nu cereaŭ pardon şi împinteneaŭ în zădar céta turburată şi împrăştiată, să iea înălţimea cu asalt. În nu chiar o óră lucrul cel fioros era sevârşit. De aceea kloofa Groote se numesce până în ziua de astăzĭ mormîntul Caferilor.

Óstea principală se îndreptase numaĭ la părere spre kloofă. Ea dimpotrivă trimisese numaĭ o cétă îndestulitóre de Burĭ la kloofă, éră ea însă-şĭ se duse în urma oştiĭ Zulilor la Zwarten-Rivier, valea căruia o ocupară Zuliĭ, fară ca să le tréca prin minte, că în lucrul acesta î-aŭ prevenit deja Buriĭ. Aşa ajunseră sermaniĭ şi aci între dóuĕ focurĭ, şi părea, că şi aci vor avé aceea-şĭ sórte ca şi fraţiĭ lor în kloofă.

Dară Sicucuni era la eĭ, şi acésta a fost de ajuns, ca regimentele lor cel puţin să-şĭ păzéscă înfăţişarea de óste disciplinată. În ciuda numĕruluĭ lor cu mult maĭ mare secera mórtea în rîndurile lor. Retragerea le era cu neputinţă. Le căuta să învingă orĭ să capituleze, şi de aceea îĭ ducea înfuriatul Sicucuni éră şi éră spre gura morţiĭ şi ucidea însu-şĭ cu cuţitul pe ceĭ ce îndrăzniaŭ, să i-se împotrivéscă.

Dacă am sfârşit lucrul nostru în kloofă, ne pogorîrăm toţĭ, — niciĭ unul nu era niciĭ măcar rănit, — ieşirăm în şes, şi aci întîlniĭ pe Ian. El comandase céta, carea venise în urma Caferilor la kloofă. Mĕ însoţiĭ luĭ, şi acum pornirăm în mars zorit la Zwarten-Rivier. Când sosirăm acolo, lupta turba încă grozav.

Pe loc ne mestecarăm şi noĭ în ea. Ea era maĭ mult numaĭ o măcelărire obositóre a cetelor, carĭ le sumuţa Sicucuni asupra

nóstră, şi a bună samă ar fi ţinut până de nópte, dacă nu ar fi întrevenit un eveniment, care a avut urmările cele mai nefericite pentru Sicucuni.

Chiar venia un regiment de Zulî asupra cetei comandate de Ian şi de mine. când de acolo, unde sta Uys cu statul sěŭ major, alergă tără de veste spre atacătorî un călăreţ. Era Somi. El îndrăzni cu bărbăţie cu adevěrat regéscă, să înfrunte singur pe Zulî. La un semn al luî se opri regimentul. El călări până aprópe înaintea Zulilor şi grăi către eî. Paşul luî cel îndrăzneţ reuşi. Chiuind cu glas tare şi scuturând în aer scuturile şi lăncile îl primiră de conducětoriŭ şi formară front împotriva fraţilor sěî. Regimentul cel maî de aprópe vědşuse acestea şi se opri uimit.

„Iute înainte!“ porunci Ian. „Daţi-le o descărcătură, dóră îşî vor veni în orî, ca să scie, ce aŭ, să facă!“

Glonţurile nóstre pătrunseră în rîndurile lor. La Sicucuni mórte sigură, la Somi viaţă şi scăpare, — scuturând lăncile şi scuturile sale, trecură şi eî la Somi.

Sicucuni a observat lucrurile acestea. Turbat preste měsură îşî părăsi locul, se puse în fruntea regimentuluî următoriŭ şi năvăli înainte spre noî. Atuncia smânci Ian de pe calul luî pe un adiutant, carele chiar se întorsese din ducerea unuî ordin, şi încălecă el.

„Acuma va fi al meŭ!“ strigă şi alergă de la noî de-a dreptul asupra regimentuluî condus la năvală de Sicucuni.

Regimentul era întrarmat numaî cu lăncî şi cu ciomege. Lăncile sbîrnăiaŭ în jur de Ian, dară el nu le băga în samă, ci alerga de-a dreptul spre Sicucuni. A fost o faptă de uriaş, în care viaţa luî sta faţă în faţă cu cincî spre zece sute de vieţî. Aveam óre voe, să părăsesc locul, care ni-l asignase Uys? Nu întrebaî, ci comandaî, să mergem înainte, pentru ca să mântuim măcar trupul luî cel mort. Înaintând în paş de asalt îmî ţineam privirea îndreptată tot la el. Ajunse chiar acuma până la Sicucuni şi ridică puşca spre lovitură cu patul; Sicucuni rebătu lovitura cu măciuca, dară lovitura totuşî îî aruncă măciuca din mână. În ceea clipă Ian îl şi prinse de conciul luî cel înalt, îî întórse calul, şi chiar când ajunserăm noî la regiment şi pătrunserăm în el cu roerurile întórse, chiar atuncia alergă Ian în fuga cea maî mare spre locul luî Kees Uys tîrînd pe Sicucuni cu sine.

Vestea se respândi într'o clipă preste óstea întrégă a Zulilor. Acésta era acum asemenea uneî turme fără păstoriŭ. Regimentele trecură unul după altul la Somi şi depuseră armele, şi deja maî înainte de ce s'ar fi întunecat, eram stăpâniî situaţieî pe câmpul de luptă, care supsese atâta sânge, cât piciórele ne notaŭ în sânge. Politica colonială a uneî împěrăţiî marî europene éră a jertfit o dată miî de vieţî omenescî.

De sară târziŭ şedeam la un foc mare toţî împreună, ceî ce făcuserăm cunoscinţă colo din colo de munţî. Burul van het Roer era eroul zileî; el luase cu o singură apucătură luî Sicucuni libertatea şi împěrăţia, dară sângera din treî rane de lăncî. Somi i-le legă. — —

E sciut, că Buriî maî apoî aŭ maî dat Anglezilor câte va învěţăturî. Statul mântuit printr'însele s'a numit „republica sudafricană“.

Buriî maî apoî întru adevěr se şi constituiră ca republică batavă-africană. Dară acésta firesce că nu putu, să se susţină multă vreme faţă cu atacurile cele tainice şi cele deschise ale Anglezilor. Burul cel de omenie şi plin de forţă va dispăré din ţara Capuluî, în ce chip mi-o profeţise acésta Uys cu prilejul întîlniriî nóstre celeî dintâiŭ. —

Cel ce ajunge astăzî în Zeeland şi cercetéză în Storkenbeck familia van Helmers, acela în odaea de locuinţă vede dóuě desemnurî de cerusă atîrnând de-a drépta şi de-a stînga oglindiî. Şi dacă va întreba, că pe cine înfăţişéză desemnurile acelea, îî vor rěspunde, că sînt portretele luî Ian şi al Mietieî van Helmers. Eî s'aŭ căsătorit şi sînt aşa de bogaţî, că o dată aŭ trimis la Storkenbeck într'un etui chiar şi şese diamanţî negri preţioşî, ca rudeniile cele sěrace prin darul acesta să ajungă la o stare materială maî bună. Şi dacă va întreba maî de parte, atuncia va maî afla, că desemnurile acestea le-a gătit un mynheer din Germania, care a fost ofiţer „van der Gezondhait“ şi a luat parte cu Ian în lupta împotriva Caferilor.

Acest mynheer din Germania a vîndut maî apoî în Capstadt diamantul cel dăruit şi aşa şi-a câştigat mijlócele de lipsă, ca să facă şi alte călătoriî. Pe masa luî de scris stă şi astăzî o dosă de tăbac, carea odinióră o purtase Quimbo în ureche şi la despărţire î-o dăruise zicêndu-î:

„Drag bun mynheer vreŭ merge a casă; Quimbo plâng mult mare lacrimă, pentru că Quimbo nu pot merge cu mynheer; dară Quimbo daŭ aci dosă la mynheer, ca mynheer gândesc mult la sěrac frumos viteaz Quimbo.“

---

## Bibliografie.

A apărut:

**Raportul anual al societăţiî academice „România Jună din Viena.** De aprópe 30 anî tinerimea nóstră adunată la universitatea din Viena a fundat acéstă societate, spre a aduna strins pe membriî sěî din capitala Austrieî. De atuncî în cóce colonia română din Viena s'a înmulţit an de an şi importanţa acesteî societăţî s'a dovedit tot maî mult. Raportul present ne oferă date sigure, că ţinta spre care tinde societatea acésta e dorită într'o formă şi de tinerime şi de colonia română, carî lucră cu puterî unite pentru cât maî curênda eî realisare temeinică. Raportul dluî preşedinte ne spune acésta în mod amĕnunţit. Din partea specială aflăm, că societatea a avut 44 membri fundatorî, 117 onorarî, 89 emeritaţî, 46 ordinarî şi 3 estraordinarî. A ţinut în decursul anuluî 13 şedinţe ordinare, 3 festive şi 3 literare, a primit 46 foî, reviste şi ziare, i-s'aŭ donat 33 opurî, şi a cumpěrat 39, totalul cărţilor e de 1270 opurî. I-s'a dăruit în decursul anuluî 283 fl., ér la sfârşit averea era în obligaţiunî 7844·75 fl. şi în banî 9202 fl. 62 cr. A fară de aceştî banî societatea administréză şi o fundaţiune iubilară pentru crearea unuî alumneŭ român în Viena. Fundaţia acesta era la 31 Oct. 1899 de 3142·73 fl.

---

**Nóua Revistă Română.** Vol. 1, Nrul 2, redactor Radulescu-Motru, apare de dóuě orî pe lună, abonamentul 24 leî, cuprinde feliuriţî articlii politicî, economicî, literarî; apoî recensiunî amĕnunţite şi în celea 2 suplimente tot felul de notiţe din lumea românéscă. O recomandăm cu deadinsul cetitorilor nostri.

**România Jună,** ziar naţional independent, apare în fie care zi la Bucurescî, str. Isvor Nro 80 şi costă 50 Leî. Ziar modern 7 colóne, foiţă, parte literară, serviciŭ telegrafic. Se recomandă prin spiritul naţionalist în care e redactat. România Jună luptă maî aies contra cutropiriî jidovescî şi pentru ridicarea Românilor la starea culturală, morală şi naţională ce li-se cade. Între redactoriî sěî sînt scriitorî tinerî de bun nume.

Teodor V. Păcăţian: **Judecătoriile cu juraţî,** Sibiŭ 1899, preţul 80 fil. Se ocupă cu inovaţia care de la Anul noŭ se va introduce la tóte tribunalele: cu judecătoriile cu juraţî.



---

Dr Victor Szmigelski: **Ermeneutica biblică,** compusă după Ubaldo Ubaldi. Blaş 1899, pag. 180, preţul 2 cor. Ca şi de la cele alalte publicaţiî ale sale dl autor destinéză şi venitul acesteî publicaţiî pentru formarea unuî fond provinţial de salarisare a preoţilor şi învěţătorilor. Manualul e destinat pentru facultăţile de teologie, dar póte fi de folos şi celor carî se ocupă cu studiul sf. Scripturî.

---

**Istoria legiî nóuě** de Dr V. Szmigelski tom. I. Tinereţele luî Isus. Isus ca profet. Tomul acesta în 8° mare are 399 paginî şi costă fl. 2.

**„Ben Hur“,** de Lew. Wallace, tom. I. 539 pag., tom. II. 508 pag., preţul broşurat 1 fl. 45 cr. Blaş. Tipografia seminariuluî archidiecesan. 1898.

---

**„Istoria dieceseî gr. cat. de Oradeamare“** de Dr Ioan Ardeleanu, partea I şi II-a se află spre vîndare la auctorul. Oradeamare. Nagy-magyar utcza gör. kath. elemi iskola. Partea I. 80 cr., partea II. 60 cr., ambele 1 fl. 40 cr., 10 cr. porto, pentru teologî şi învěţătorî saŭ pedagogî cu 1 fl. 10 cr. ambele părţî.

**Posta Redacţiuniî.** M. On. *P. H. Vedres-Ábrány.* Marcele trimise le-am primit cu mulţămită, şi le-am socotit în achitarea abonamentuluî. Restanţa e pe 1897, 1898 şi 1899. După depurarea din marce maî restéză 33.28 coróne. — *Bis. gr. cat. Ercea.* Abonamentul pe 1899 s'a primit cu mulţămită. Anul 1898 şi 1899 sînt achitaţî. — On. *T. R. Mescreac.* Abonamentul de 6 coróne pe 1899 sem. al II-lea l-am primit şi prin acésta se quitéză. Notă separată, pentru cruţarea speselor postalî nu putem trimite. Ca document servesce recepisa postală.

---

Editor şi redactor rěspundětor:
Dr Vasile Suciu.

Tipografia Seminariuluî archidiecesan.